

Анализ
на местната нормативна уредба и стратегически документи в
областта на интеграционните политики, свързани с общинска
собственост и дефиниране на мерки за оптимизиране

**Проект BG05SFOP001-2.025-0077 „Нормативни решения на местно ниво
за оптимизиране на интеграционните политики“**

Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020

Бенефициент: Сдружение „Национален институт по обществени поръчки“

Партньор: Община Монтана.

Съдържание:

Въведение:	3
I. Анализ на местната нормативна уредба, свързана с общинската собственост:	4
1.1 Преглед на действащата нормативна уредба:	4
1.2 Анализ на нормативна база;	5
1.3 Определяне на дейности и задачи с цел използване на публичната и частната общинска собственост за интегритет.	20
II. Стратегически документи в областта на интеграционните политики:	22
Преглед на стратегическите документи:	22
Анализ на стратегически документи	26
III. Изследване на уредбата на управлението на общинската собственост като интеграционна политика;	41
III.1 SWOT анализ на връзката с интеграционните политики и стратегическите документи	41
III.2 LOED анализ	43
III. 3 Препоръки и предложения за изменение на действащата нормативна уредба в контекста на изводите от LOED анализа	44
IV. Заключение:	50

Въведение:

Настоящото изложение има за предмет анализиране на местната нормативна уредба и стратегически документи в областта на интеграционните политики, свързани с общинската собственост на територията на община Монтана. Анализът си поставя като крайна цел дефинирането на мерки за оптимизиране на местната нормативна уредба с оглед използването ѝ за постигане целите на интеграционните политики на община Монтана.

Настоящият анализ е пряко свързан с постигането на открито и отговорно управление на общинската собственост чрез гражданско участие, тъй като включва дефинирането на конкретни мерки, които ще подобрят прозрачността в управлението на общинската собственост през призмата на интеграционната политика на община Монтана, както и през призмата на гражданското участие в изменение на местната нормативна уредба в областта.

Настоящият анализ си поставя за цел да посочи слабите места в интеграционните политики на Община Монтана, с оглед предприемане на съразмерни, своевременни и адекватни мерки за тяхното подобряване по начин, който да отговори на нуждите на населението и да повиши доверието на гражданското общество към местната власт.

Отделно от горното настоящото изложение ще посочи и силните страни на интеграционните политики на Община Монтана и съответните постижения в областта, което от своя страна гарантира за прозрачност, информираност и откритост на гражданите и общността относно политиките на управление на общинската собственост с център – интеграционните политики.

I. Анализ на местната нормативна уредба, свързана с общинската собственост:

1.1 Преглед на действащата нормативна уредба:

На територията на Община Монтана действат следните нормативни актове в областта на общинската собственост:

1) **Наредба за реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество** /приета с решение на Общински съвет Монтана № 51/20.03.2008 г.; изм. с решение №1179/27.01.2015 год.; доп. с решение №1246/30.04.2015 год.; 1378/23.07.2015 год.; 311/27.10.2016 год.; 724/29.01.2018 год.; решение 894/24.7.18г.; изм. с решение № 139/06.03.2018 год. на Адм. Съд; решение № 284/29.10.2020 г.; решение № 363/28.01.2021г., решение № 872/22.12.2022 год.; решение № 938/28.03.2023 г./;

2) **Наредба за условията и реда за управление и разпореждане с общинския жилищен фонд на територията на община Монтана** /приета с решение на Общински съвет Монтана № 64/28.03.2008 г.; допълнена с решение 216/18.12.08 г.; изменена с решение № 1210/26.03.2015 г.; 208/28.06.2016 г.; 1007/24.01.2019 г.; 283/29.10.2020 г.; 362/28.01.2021 г., 615/24.02.2022 г., 873/22.12.2022 г./;

3) **Наредба за реда и условията за настаняване и ползване на социални жилища в община Монтана** /приета с Решение № 34 /19.12.2019 год. на Общински съвет Монтана, изм. с решение № 466/29.06.2021 год. изм. с решение на Адм.съд № 181/03.05.2022 год./

4) **Стратегия за управление на общинската собственост в община Монтана за мандат 2019 – 2023 г.**, приета от Общинския съвет по предложение на кмета на общината с Решение на общинския съвет № 82/30.01.2020 г.;

5) Програма за реализация на благоустройствени мероприятия върху обекти общинска собственост с участие на местното население, разработена в изпълнение на приетото от Общински съвет- Монтана Решение №280/20.07.2005 г., с което е приет Общинския план за развитие

1.2 Анализ на нормативна база;

➤ С Наредбата за реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество се определя редът за управление, придобиване и разпореждане с имущество, собственост на община Монтана. С наредбата се определят и конкретните правомощия на кмета на общината, кметовете на кметства и кметските наместници.

Според Наредбата управлението на общинско имущество се изразява в използването му според предназначението и поддържането му в годен за експлоатация вид и се извършва в интерес на населението съгласно условията, предмета на дейност, предназначението, характера, спецификата и обстоятелствата, при които е предоставено.

В областта на интеграционните политики Наредбата предвижда единствено възможност за отдаване под наем на гаражи без търг или конкурс за наематели на общински жилища в сградата, или собственици, придобили жилище от общината в същата сграда и на инвалиди. Когато се отдават гаражи под наем на инвалиди, които са собственици или наематели на общинско жилище в сградата, в която са построени гаражите, при условие че притежават автомобил и не притежават гараж на територията на гр. Монтана, наемната цена е с 50% по-ниска от пазарната.

- **Наредбата за условията и реда за управление и разпореждане с общинския жилищен фонд на територията на община Монтана определя реда и условията за управлението и разпореждането с общинския жилищен фонд**

Общинският жилищен фонд включва общинските жилища и незастроените общински парцели, предназначени по предвиденията на устройствените планове за индивидуално или групово жилищно строителство.

Съгласно Наредбата жилищата, собственост на община Монтана по своето предназначение са:

1. Жилища за настаняване под наем на граждани с установени жилищни нужди.
2. Резервни жилища.
3. Ведомствени жилища.
4. Жилища за продажба, замяна и обезщетение на бивши собственици, чийто имоти са отчуждени за общински нужди.

ЖИЛИЩА ЗА НАСТАНЯВАНЕ ПОД НАЕМ НА ГРАЖДАНИ С УСТАНОВЕНИ ЖИЛИЩНИ НУЖДИ:

- За да бъде настанено едно лице под наем в жилище за настаняване под наем на граждани с установени жилищни нужди, то следва да отговаря на следните нормативноустановени условия:

- 1) Да не притежава жилище, вила или идеални части от такива имоти, годни за постоянно обитаване.

2) Да не притежава жилищен парцел или вилен имот в района на населеното място.

3) Да не е прехвърляло имоти на други лица след 30 март 1990 г., с изключение на прекратяване на съсобственост или дарение в полза на държавата, общината или организация с идеална цел.

4) Да не притежава имущество в налични парични средства по влогове, акции, дивиденди, моторни превозни средства, земеделски земи, жилищни, вилни имоти и парцели, фабрики, работилници, магазини, складове за търговска и стопанска дейност, ателиета и други основни и оборотни фондове и средства на стойност, определена по методика съгласно Наредбата.

5) Една четвърт от общия годишен доход на гражданите и техните семейства не може да покрие разхода за пазарната наемна цена за жилище, съответстващо на нуждите му, съгласно нормите за жилищно задоволяване, определени с Наредбата.

б) Има 5 години непрекъсната адресна регистрация по постоянен адрес в гр. Монтана или в съответното населено място в община Монтана, на чиято територия има общински жилища.

7) Да не се е самонастанявало в общински жилища или наемното правоотношение за такива жилища не е прекратявано поради недобросъвестно изпълнение на задълженията по наемния договор и стопанисването на общинския имот. Това условие не се прилага в случаите, когато са изминали повече от 5 години от освобождаване на жилището и са погасени задълженията за това към община Монтана.

Лицата и семействата, които отговарят на гореизброените условия, се подреждат в зависимост от степента на жилищната им нужда в групи, както следва:

1. Граждани, които следва да освободят заеманите от тях жилища и помещения, собствеността върху, които се възстановява по Закона за възстановяване

собствеността върху одържавени недвижими имоти и по други закони за възстановяване на собствеността.

2. Ползвачи не по-малко от 2 години за жилища нежилищни помещения, като летни кухни, бараки, изби, непригодни тавански помещения и др.

3. Живеещи в жилищни помещения, негодни за обитаване, вредни в санитарно – хигиенно отношение или застрашени от самосрутване, освидетелствани по установения за това ред.

4. Семейства, живеещи въз основа на свободно договаряне/под наем на свободно договаряне/

5. Заемащи недостатъчна жилищна площ по нормите на Наредбата.

При подреждане на лицата и семействата в една и съща група се дава предимство на:

- Семейства с две и повече деца.
- Самотни родители на непълнолетни деца.
- Семейства, в които един от членовете е с призната степен на инвалидност над 70%.
- Млади семейства.
- Семейства или лица, които са живели по-дълго време при тежки жилищни условия.

В община Монтана се съставят и поддържат картотеки на нуждаещите се от жилища лица и семейства, които отговарят на условията, посочени по-горе. Картотекирането на нуждаещите се от жилища граждани се извършва на основание заявление и декларация по образец, утвърден от кмета на Община Монтана. За удостоверяване на декларираните данни следва да бъдат приложени определени документи.

Кметът на община Монтана назначава комисия за картотекиране на нуждаещите се от жилище граждани, в която се включват служители от общинската администрация и експерти (лекари, инженери, архитекти и др.)

Норми за настаняване в общински жилища:

- На едночленно семейство - до 25 кв.м. жилищна площ.
- На двучленно семейство - до 40 кв.м. жилищна площ.
- На тричленно семейство – до 55 кв.м. жилищна площ.
- Семейство с четири и повече членове - над 55 кв.м. жилищна площ.

Право за настаняване в по-голямо жилище, над посочените норми, имат семейства, в които има членове със заболявания, посочени в списък на Министерството на здравеопазването. Правото се доказва с документ, издаден от съответната лекарска комисия.

Договорът за отдаване под наем се сключва за **срок от пет години**. При изтичане на петгодишния срок на договора, наемното правоотношение може **да се продължи за срок от три години**, ако наемателят отговаря на условията за настаняване под наем в общинско жилище. При изтичане на срока на сключените тригодишни договори, наемното правоотношение **може да бъде продължено за срок от две години**, а след това **с още три години**, ако наемателят отговаря на условията за настаняване под наем в общинско жилище. Следователно **максималният срок, в който едно жилище може да бъде наето е 13 години**, след което лицето/семейството следва да освободи жилището.

Изземването на общински жилища, които се владеят или държат без основание, не се използват по предназначение, или необходимостта от които е отпаднала, се извършва със заповед на кмета на община Монтана.

- **Наредбата за реда и условията за настаняване и ползване на социални жилища в община Монтана** регламентира условията и реда за установяване на жилищни нужди на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение на територията на община Монтана и настаняването им в 22 бр. общински социални жилища, ремонтирани и обзаведени по проект BG16RFOP001-1.026-0003 „Осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими групи от населението на територията на ж. к. „Младост“, гр. Монтана“ по процедура BG16RFOP001-1.026 „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020-Монтана“ по приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на Оперативна програма „Региони в растеж“.

Социалното жилище, освен настаняване, осигурява и социално приобщаване на ползвателите, предоставяйки им възможност за достъп до образование, заетост, здравеопазване, социално включване и др.

Настаняването в социалните жилища е **за срок не по-дълъг от 3 години**, считано от датата на сключване на договора за ползване, с цел осигуряване на достатъчен период от време за социализация и интеграция на уязвимите групи и задоволяване на потребностите им от подслон и социално включване.

Целта на управлението на социалните жилища е **да се следва десегрегационния характер на модела на социалното жилище**, чието физическо местонахождение осигурява пространствена интеграция на маргинализираните групи в обществото на територията на община Монтана и да не се допуска допринасяне на тяхната сегрегация, изолация и изключване.

Социалните жилища са жилища общинска собственост, които са предвидени за настаняване на определена целева група, включваща уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение на територията на общината.

Общинските социални жилища са 22 броя, като в тях се настаняват предсатвители на следните целеви групи:

- **Бездомни хора и/или такива, живеещи в много лоши битови условия.**

Това са лица, които не притежават собствено жилище и нямат движима или недвижима собственост и/или идеални части от такава, която да може да бъде използвана като източник на доходи, както лица, които не са сключили договор за безвъзмездно ползване на имот, не са настанени в специализирана институция на държавна и/или общинска издръжка и в същото време отговарят на поне едно от следните условия:

- живеят на улицата или на публични места, без осигурен подслон;
- нямат обичано място на пребиваване, което да използват за нощуване;
- обитават жилище, което не отговаря на законоустановените стандарти за жилищно строителство и проектиране;
- обитават жилище, което не е електрофицирано или няма достъп до питейна вода или канализация;
- живеят в пренаселено жилище, при което на един член от семейството се пада по- малко от:
 - а) за едночленно семейство – една стая;**
 - б) за двучленно и тричленно семейство – две стаи;**

в) за четиричленно семейство – три стаи;

г) за петчленно и по-голямо семейство – по едно помещение на член от семейството.

➤ **Родители с деца, включително непълнолетни родители, многодетни семейства, деца с влошено здраве и деца с увреждания.**

Съответното състояние се доказва с нарочен документ, издаден от компетентен орган на медицинската експертиза.

➤ **Хора в риск от бедност и социално изключване –**

В тази категория попадат лица, чийто среден доход на член от семейството за предходните 12 календарни месеца от всички източници е по-нисък от законоустановения месечен размер на гарантирания минимален доход за страната, определен с акт на Министерския съвет, за същия период от време. Семейството включва съпрузите, ненавършилите пълнолетие деца, както и навършилите пълнолетие, ако продължават да учат до придобиване на средно, общо или професионално образование, но не по-късно от 20-годишна възраст (родени, припознати, осиновени, доведени, заварени, с изключение на сключилите брак).

Допълнителни условия, на които гражданите следва да отговарят:

– Да са български граждани;

– Да имат адресна регистрация (постоянен или настоящ адрес) в град

Монтана през последните 5 години без прекъсване;

- Да не притежават жилище или вила, годни за постоянно обитаване и идеална част от такава или вещно право на ползване върху такъв имот;
- Да не притежават незастроен поземлен имот, предназначен за жилищно или вилно строителство, идеални части от такъв имот или право на строеж върху него;
- Да не са прехвърляли имоти на други лица в 5-годишен срок, преди датата на подаване на заявлението, освен в случаите, при които в семейството има лице/лица, с трайни увреждания и сделката е извършена, с цел смяна на жилището, с оглед осигуряване на достъпна жизнена среда за лицето/лицата с увреждания и с цел осигуряване на средства за лечение;
- Да не притежават моторни превозни средства, с изключение на тези, собственост на инвалиди, ползващи преференции при внос на леки автомобили;
- Да не притежават земеделски земи и гори и други недвижими нежилищни имоти;
- Да имат среден месечен доход (за една година назад) на член от семейството до 1,5 минимални работни заплати за едночленните семейства и до 1 минимална работна заплата за двучленните, тричленните и с по-голяма численост семейства;
- Да не са настанени в специализирана институция на държавна и/или общинска издръжка;
- Да не са се самонастанявали в общински жилища и договорното правоотношение за такива жилища не е прекратявано по чл. 46, ал. 1, т. 1, 3 и 4 от Закона за общинската собственост, освен ако са изтекли повече от 5 години от освобождаването;

Посочените допълнителни условия следва да бъдат налице кумулативно по отношение на всеки един от членовете на семейството.

Има и специфични изисквания, поставени пред лицата от съответната целева група. Така безработните лица задължително следва да имат регистрация в Дирекция „Бюро по труда“ – Монтана, както и активно да търсят работа. Лицата задължително трябва да не са отказвали предложение за работа и за включване в курсове за ограмотяване, квалификация и преквалификация;

Децата задължително трябва да са записани в детска градина или училище, като задължително следва да посещават редовно занятия.

Децата трябва да има избран личен лекар, поставени задължителни имунизации съгласно Имуниационния календар на Република България, както и да имат проведени съответните профилактични прегледи.

В Община Монтана се създава и води картотека на лицата от целевата група, желаещи да бъдат настанени в социални жилища.

Лицата от целевата група, които отговарят на условията се подреждат в зависимост от степента на жилищната им нужда в групи, както следва:

1. Бездомни лица и/или такива, живеещи в много лоши битови условия;
2. Родители с деца, вкл. непълнолетни родители, многодетни семейства, деца с влошено здраве и увреждания;
3. Хора в риск от бедност и социално изключване.

При подреждане на лицата и семействата от една и съща целева група, същите се подреждат по низходящ ред в следните подгрупи:

I подгрупа – лица и семейства, в които един от членовете на семейството са със загубена работоспособност над 71%, установена по съответния ред;

II подгрупа – семейства с три и повече деца;

III подгрупа – семейства с две деца;

IV подгрупа – настойници, попечители или родители, отглеждащи сами малолетни и/или непълнолетни деца;

V подгрупа – социално слаби лица, регистрирани в Дирекция „Социално подпомагане“ Монтана.

VI подгрупа – лица, за които не са налице изискванията за подгрупи от 1 до 5

Картотекирането се осъществява по искане на лицето чрез подаване на писмено заявление по образец до кмета на община Монтана, към което се прилагат съответните документи, установяващи положението на лицето съобразно конкретната група, към която се числят.

Общинската администрация не може да откаже приемане на заявление от желаещите да кандидатстват за социално жилище.

Кметът на община Монтана със заповед определя Комисия за картотекиране и настаняване в социални жилища на нуждаещите се лица и семейства и одобрява правилата за нейната работа. В състава на комисията се включват експерти от общинска администрация (експерти по жилищна политика, общинска собственост и социални дейности, образование, здравеопазване и др.) и общински съветници и други представители на социални институции и ведомства – при необходимост. В състава на комисията задължително участва и правоспособен юрист.

След разглеждане на подадените заявления и декларации комисията ежегодно изготвя предварителен списък на картотекираните лица и семейства за настаняване в социални жилища, който се обявява на видно място в сградата на Община Монтана и на интернет страницата на Община Монтана:

<http://www.montana.bg/>. В 14-дневен срок от обявяването гражданите могат да правят възражения и искания по предварителния списък, които се разглеждат в 14-дневен срок от постъпването им от същата комисия, като след изтичането на този срок, комисията издава окончателният списък за съответната година. Окончателният списък се утвърждава от кмета на община Монтана и се обявява на видно място в сградата на общината и на интернет страницата на община Монтана.

И след изготвяне на окончателния списък, комисията продължава своята дейност, като при необходимост актуализира списъка на картотекираните лица.

Лицата и семействата от целевите групи, включени в картотеката са длъжни до 31 декември на всяка следваща календарна година да подават нова декларация за обстоятелствата по чл.8, ал. 1 от Наредбата. При промяна на обстоятелствата през текущата година, лицата, включени в картотеката в едномесечен срок подадат декларация в общината. В случай на неизпълнение на тези задължения се приема, че жилищната нужда на лицата е отпаднала и картотеката се архивира.

Лицата и семействата, посочили неверни данни или несъобщили в декларациите съответните обстоятелства, носят наказателна отговорност по реда чл.313 от Наказателния кодекс и не подлежат на ново картотекиране.

- Норми за настаняване в социалните жилища:
 - едно и двучленни семейства – в едностайни жилища;
 - тричленни семейства – в двустайни жилища;
 - четиричленни семейства – в тристайни жилища;
 - За петчленно и по-голямо семейство – броят на помещенията се определя в зависимост от материалната база, която е изградена за социални жилища.

Гражданите, включени в списъка от предходната година и не получили жилище, се включват в началото на списъка за текущата година, при спазване на установената поредност, при условие, че са изпълнили изискванията по чл.15 и отговарят на условията по чл.7 от Наредбата.

Ако в едномесечен срок от връчване на заповедта настаненото лице не заеме посоченото социално жилище, кметът на Общината отменя заповедта, като картотеката на лицето се архивира.

Срокът на договора за ползване на жилището не може да бъде по-дълъг от 3 години, с оглед осигуряване на достатъчен период от време за социализация и интеграция на уязвимите групи и задоволяване на потребностите им от подслон и социално включване. След изтичане на тригодишния срок договорът за настаняване не се удължава и лицето няма право да сключва нов договор за настаняване в социални жилища рамките на следващите 10 години.

По решение на Общинския съвет социалните жилища ще се ползват от настанените в тях представители на уязвими групи без заплащане на наем.

Ползвателите трябва да заплащат само консумативните разноски за ползване на жилището.

Лицата и семействата, които отговарят на условията по чл.7 и чл.8 е необходимо да отговарят и на следните условия:

1. Да имат мотивация за работа:

1.1. Активно да са търсили работа през последните 3 месеца, считано към датата на подаване на заявлението за настаняване, освен в изключителни случаи, касаещи здравословното им състояние;

1.2. да не са отказвали предлагана работа или включване в обучение за ограмотяване, придобиване на професионална квалификация, ключови

компетентности и др. обучителни курсове, както и по програми и проекти, финансирани със средства от европейски и други донори през последните 12 месеца.

2. Да имат мотивация за образование, като:

2.1. лицата над 16-годишна възраст:

2.1.1. да имат завършена образователно степен не по-ниска от начално ниво на основно образование или да са включени в курсове по ограмотяване;

2.1.2. да са записани в училищни институции за вечерна/самостоятелна форма на обучение за повишаване образователното ниво.

2.2. лицата под 16-годишна възраст да посещават редовно детските и учебни заведения.

Горепосочените обстоятелства се доказват чрез представяне на документи, издадени от съответните компетентни органи и институции.

Договорните правоотношения с настанените в социални жилища се прекратяват със заповед на кмета на община Монтана при:

1. изтичане на срока за настаняване;
2. взаимно съгласие, изразено писмено от страните;
3. неплащане на консумативните разноски за повече от 3 /три/ месеца;
4. нарушаване на добрите нрави;
5. неполагане грижата на добър стопанин при ползване на жилището, в това число повреждане и/или разрушаване на повереното му жилище и/или оборудване;
6. отпадане на условията за настаняване на ползвателя в социално жилище;

7. използване на социалното жилище, общи и прилежащи части не по предназначение;
8. необитаване на социалното жилище за повече от 2 месеца;
9. преотдаване под наем на социалното жилище на трети лица;
10. неизпълнение на мерките за социално приобщаване, свързани със социалния пакет насочен към лицето и членовете на семейството.
11. преместване, настаняване в друго жилище.
12. неизпълнение на някои от задълженията на ползвателите, посочени в договора;
13. проява на сегрегация и рисково поведение.

Мониторингът и контролът относно ползването на общинските социални жилища, ремонтирани и обзаведени със средства по приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014- 2020 г. се осъществява чрез:

1. Правилник за вътрешния ред в сградата със социални жилища.
2. Проверки извършвани от служители на общината, назначени със заповед на кмета, относно спазване на условията за настаняване и изпълнение на условията на договора от ползвателите.
3. Създаване на досие за всеки ползвател, който да се поддържа актуално по отношение на обстоятелствата, свързани с условията за настаняване;
4. Събиране и изискване на информация от други институции за включване и участие на лицата, настанени в социалното жилище за посещение на учебни заведения, мероприятия, занятия, програми и мерки насочени към социалното им интегриране.

- **Стратегията за управление на общинската собственост в община Монтана за мандат 2019 – 2023 г.** е разработена в съответствие с изискванията на чл. 8, ал. 8 от Закона за общинската собственост на базата на задълбочен и всестранен анализ на състоянието по управлението и разпореждането на общинската собственост.

Стратегията е приета на основание чл. 3, ал.2 от Наредбата за реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество. Определени са основните цели, принципи и приоритети за придобиване, управление и разпореждане с имотите - общинска собственост, очертани са основните характеристики на отделните видове имоти, които могат да се предоставят под наем или да бъдат предмет на разпореждане.

Стратегията за управление на общинската собственост определя политиката за развитие на общинската собственост и стопанската дейност на общината и съдържа:

1. основните цели, принципи и приоритети за придобиване, управление и разпореждане с имотите – общинска собственост;
2. основните характеристики на отделните видове имоти, които могат да се предоставят под наем или да бъдат предмет на разпореждане;
3. нуждите на общината от нови имоти и способите за тяхното придобиване;
4. други данни, определени от общинския съвет

1.3 Определяне на дейности и задачи с цел използване на публичната и частната общинска собственост за интегритет.

Постигането на справедливост и приобщаване изисква повишено използване и по-добро насочване на ресурсите, както и участието и партньорството на ромските общности, всички правителствени нива, сектори и заинтересовани страни. С оглед изпълняване на целите, заложи в стратегическите документи, общинската собственост може да бъде ефективно използвана в различни направления.

Така например в имоти публична и частна общинска собственост могат да бъдат разкривани почасови, сезонни или събото-неделни групи за деца, посещаващи детски градини, или училища, с цел да се преодолеят евентуалните трудности, които тези деца изпитват в ежедневието си.

В обектите публична и частна собственост могат да бъдат разкрити центрове за кариерно развитие и ориентиране, които да работят с ученици при избор на професия, както и да ги съпътстват през прехода им от училище към университет или към трудова заетост в избрана от тях сфера.

В обектите публична и частна общинска собственост могат да бъдат разкривани центрове за ограмотяване на възрастни роми, което в дългосрочен план би оказало влияние върху ограничаване на ранното отпадане на деца от образователната система, тъй като ще разкрие перспективи пред родителите на децата за това какви са предимствата от образованието.

В обектите публична и частна общинска собственост могат да бъдат организирани информационни кампании за привличане на млади хора, с висше образование от етническите малцинства, както и за насърчаването на повече такива хора да запознаят останалите със своите постижения, както и да предадат от своя опит и знания.

В обектите публична и частна общинска собственост могат да бъдат организирани консултативни кабинети по въпросите на сексуалното и

репродуктивното здраве, семейното планиране, начините за предпазване от сексуално предавани инфекции и др. В тези кабинети е възможно да бъдат организирани имунизации, профилактични прегледи.

В рамките на жилищната политика следва да се предприемат целенасочени постъпки за отреждане на терените- общинска собственост за жилищно строителство, както и да бъдат изградени нови социални жилища.

Следва да бъдат планирани и реализирани освежаване и реновация на съществуващите социални жилища, а също така и изграждането на нови жилища с оглед посрещане на нуждите на уязвимите групи.

В сферата на образованието могат да бъдат предприети действия по реконструкция на обекти на образователната инфраструктура на културната инфраструктура и на социалната инфраструктура, както и чрез институционално укрепване на читалищата като модерни центрове за развитие на местната общност, включително и ромската.

В обекти публична и частна общинска собственост могат да бъдат организирани дни, в които да бъдат предоставяни правни консултации за ромската общност така, че да бъдат запознати със свои основни права и задължения, както и да бъдат информирани за съществуването и възможностите за използване на различни социални услуги с оглед постигане на интегритет.

II. Стратегически документи в областта на интеграционите политики:

Преглед на стратегическите документи:

- **Областна стратегия на област Монтана за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030 г.)**

Стратегията залага на следните водещи принципи:

- Превантивност на мерките – предприемане на действия за отстраняване и намаляване на причините за риск от неравнопоставеност и социално изключване;
- Ефикасност, кохерентност и ефективност – кохерентност между рамката на ЕС и други политики, инструменти за финансиране и правни инструменти на ЕС (Европа 2020, Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), антидискриминационно законодателство, разширяване). Реализиране на цели и мерки за постигане на напредък към целите за равенство, приобщаване и участие на ромите;
- Допълняемост – допълване с други стратегически документи и национални програми
- Партньорство – поставяне на общи цели, приемане на съгласувани подходи за работа, споделяне на информация и опит между всички заинтересовани страни;
- Недопускане на дискриминация - пълноценно и активно участие на всички в обществения живот;
- Включване на лица от маргинализираните групи в дейностите по промяна на условията и начина на живот с постепенно нарастване на тяхната ангажираност до пълно обхващане на всички жители в съответното населено място.
- Иновативност в прилагане на нови подходи в политиките за равенство и приобщаване.

Водещи при изпълнението на Стратегията са също така и Десетте общи основни принципа за включване на ромите, приети от Съвета на Европейския съюз на 8.06.2009 г.:

1. Конструктивни, прагматични и недискриминационни политики	2. Изрична, ясно определена но не изключителна насоченост
3. Междукултурен подход	4. Приобщаване към мнозинството
5. Осъзнаване на измерението за равенството между половете	6. Трансфер на основани на фактите политики
7. Използване на инструменти на ЕС	8. Участие на регионалните и местните власти
9. Участие на гражданското общество	10. Активно участие на ромите

Хоризонтални цели:

Политиките за приобщаване на ромите представляват неразделна част от общонационалните политики за повишаване благосъстоянието на българския народ. За тяхното постигане ще допринесат взаимно подсилващи се хоризонталните цели – **равенство, приобщаване и участие**

- 1) Ефективно равенство: Борба за предотвратяване на прояви на антиромски нагласи и дискриминация срещу ромите като цяло;
- 2) Социално-икономическо приобщаване: Намаляване на бедността и социалното изключване и премахване на социално-икономическите различия между ромите и останалата част от българското общество;
- 3) Значително участие: Насърчаване на участието чрез овластяване, сътрудничество и доверие.

Секторни цели:

Четири секторни цели подчертават продължаващото значение на четирите области на политиката, заложен в Стратегията.

- 1) Образование
- 2) Заетост
- 3) Здравеопазване
- 4) Жилищни условия и основни услуги

Подходи:

Стратегията следва подход, основан на разработване на общи политики с прилагане на целеви мерки по сектори, особено на местно ниво. Целевият подход е предназначен да компенсира неравенствата. Дейностите по отделните приоритетни направления ще бъдат изпълнявани чрез взаимна допълняемост на следните подходи:

- Насърчаване на позитивни действия за преодоляване на различни форми на неравнопоставеност във всички обществени сектори; утвърждаване на позитивни обществени нагласи към ромската общност;
- Насърчаване на позитивни действия за преодоляване на традиционни практики в ромската общност, които нарушават правата на жените и децата;
- Насърчаване на участието и партньорството на всички заинтересовани страни;
- Интегриран подход за териториално развитие, при който на териториален принцип едновременно се предприемат мерки и обединяват ресурси по различни приоритети, основани на местните специфики и нужди и ангажираност на всички заинтересовани страни в посрещането на специфичните местни предизвикателства;

- Диференциране на подходите, методите и средствата за осъществяване на политиките за приобщаване, съобразно особеностите на социалните и демографски подгрупи сред ромската общност.

Цели на областното планиране:

1) Ефективност на предприетите действия и оптимизиране на използването на ресурсите (финансови и човешки ресурси, материална база и социална инфраструктура);

2) Развитие на междусекторното сътрудничество и взаимодействие за намиране на устойчиви решения за стимулиране на социалното включване на уязвимите етнически общности и маргинализираните групи в област Монтана и нейните общини;

3) Планиране на дейности, обхващащи територията на цялата област или на две или повече общини, които да решават специфични проблеми на маргинализирани етнически групи и изключени етнически общности, които надхвърлят възможностите на отделните общини;

4) Съответствие на предприетите действия с реалните потребности на маргинализираните групи.

Анализ на стратегически документи

Приоритетите, заложи от Стратегията са общо шест: образование; здравеопазване; жилищни условия; заетост; върховенство на закона и недискриминация; култура и медии. Стратегията разглежда всеки един от шестте приоритета, като залага оперативна цел и специфични стратегически цели, за

постигането на които са очертани конкретни действия, които местната власт и гражданското общество следва да предприемат.

Стратегията дава един широк поглед върху потребностите на ромското население в област Монтана във всяко едно от шестте направления, посочени по-горе.

I. Образование;

Оперативната цел, която е заложена в Стратегията е да бъдат създадени условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, за образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми.

Специфичните цели, които си залага Стратегията са децата да бъдат обхванати в различни форми на образование за развиване на познавателни и социални умения с цел последващо образователно приобщаване.

На второ място сред приоритетите е поставено създаването на подкрепяща и насърчаваща среда за приобщаване и образователна интеграция; преодоляване на сегрегационните практики в част от институциите, чрез повишаване на качеството на образованието с фокус върху интересите на детето, при отчитането на индивидуалните психологически особености и социалната среда; разширяване на десегрегационната програма на МОН и превенция на вторичната сегрегация, в това число и чрез осъществяване на интеркултурно образование.

Следва да бъдат осигурени условия за изпълнение на интегрирани мерки за повишаване на образователното развитие на децата и учениците от ромската общност, чрез качествено и приобщаващо образование и на възможности за продължаващо образование в това число на професионално образование и обучение, както и на висше образование.

Отделно от това, следва да бъдат предприети действия за обучение в дух на толерантност и недискриминация както в институциите, така и сред самите ученици.

Следва да бъде осигурена подкрепа за роми и за други лица от социално уязвими групи за завършване на средно, професионално, колежанско и/или висше образование, особено за профили, специалности и професии, които дават перспектива за реализиране на пазара на труда.

Сред другите стратегически цели се откроява съхранението на културната идентичност и засилването на гражданското съзаниие на деца и ученици от ромските общности, за да бъде развивано и подкрепяно тяхното самочувствие и чувството им за принадлежност към българското общество.

Друга приоритетна цел, заложенa в Стратегията е повишаването на броя на обхванатите деца и ученици в задължително предучилищно и училищно образование и намаляването на дела на отпадналите и преждевременно напусналите училище.

Сред необходимите стъпки за изпълнение на заложените стратегически цели е и повишаването и надграждането на знанията, уменията и компетентностите на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал за работа в среда на многообразие и за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи, чрез обучения, но и продължаваща подкрепа като менторство, групова рефлексия и др.; съвместна работа с образователни медиатори и други специалисти с отношение и влияние върху образователните постижения на децата; реализиране на различни форми на постоянни взаимодействия с родителите.

Сред останалите цели място намира и повишаването на дигиталните умения, както и изготвяне и прилагане образователни инструментариуми и

методики, включително и за усвояване на български език от деца и ученици, чийто майчин език е ромският.

Необходимо условие за осъществяването на тези цели е активното сътрудничество между детските градини и училищата с държавните и местните органи в социалната и здравната сфера, с образователните медиатори и местните общности. В изпълнение на този приоритет ще се реализират и дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в уязвимо положение, с фокус върху ромите, посредством предоставянето на образователна и социална подкрепа.

За постигане на стратегическите цели следва да бъдат предприети целенасочени действия по осигуряване на подходяща образователна среда за включване на децата от обособените по етнически признак детски градини чрез поэтапното им приемане в детски градини извън ромските квартали. С оглед успешното провеждане на интеграцията в сферата на образованието могат да бъдат открити почасови, сезонни и съботно-неделни групи в детските градини. Могат да бъдат организирани допълнителни занимания в рамките на детските градини за деца, чийто майчин език не е българският. При провеждане на интеграционната политика в сферата на образованието следва да се съхранява и развива културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства, както и да бъдат запознавани с тях техните връстници.

Следва да бъдат предприети действия по установяване на основните фактори, водещи до непостъпване и преждевременно отпадане от училище, както и да бъде насърчавано отговорно родителско отношение.

Като превенция за ранното отпадане на децата от образователната система е удачно да се освобождават от заплащане на такса за детска ясла/градина социално слаби семейства.

Като се вземе предвид високата степен на неграмотност у пълнолетните роми следва да се организират курсове за оgramотвяване сред възрастните представители на общността, както и да се развие мрежа от центрове за кариерно ориентиране, което макар и индиректно ще благоприятства за намаляване на броя отпаднали от образователната система представители на малцинствата.

С оглед успешното провеждане на интеграционните политики е препоръчително да се сформират мултиетнически родителски клубове по образователни институции. Съществен елемент от изпълнението на интеграционната политика в сферата на образованието е осигуряването на допълнителна квалификация на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна образователна среда, включително за преподаване на български език на деца, за които той не е майчин.

II. Здравеопазване:

Оперативната цел, заложена в Стратегията е осигуряване на равнопоставеност в достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими етнически общности, с концентрация на бедност.

Сред специфичните цели и приоритети на стратегията се открояват подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими етнически общности с концентрация на бедност.

Следва да се осигури редовно провеждане на дейности, осигуряващи здравните аспекти на ранното детско развитие, както и за подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост.

Сред приоритетите и то на челна позиция се поставя повишаването на информираността в областта на общественото здраве и развитието на концепцията за здравна медиация.

Следва да бъдат предприети действия за цялостно подобряване на социално-битовите условия в кварталите с предимно ромско население с оглед повишаване на качеството на живот и осигуряване на здравословна среда с оглед намаляване на разпространението на болести.

Сред приоритетите е поставен акцент върху повишаване на обхвата на ваксинираните лица с оглед имунизационния календар на Република България и поддържане на висок имунизационен обхват.

Конкретните дейности, които следва да се предприемат за постигане на целите:

- Активно съдействие от страна на медиаторите в усилията на личния лекар за обхващане на бременните до четвъртия месец на бременността с регистрация, консултации с лекар-специалист по акушерство и гинекология и своевременно постъпване в лечебно заведение за болнична помощ за раждане;
- Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население. Предоставяне контрацептивни средства на желаещи лица, принадлежащи към групата на лица с ниски доходи;
- Провеждане на беседи с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето; за риска от раждане на деца с вродени аномалии и наследствени болести и начините за профилактиране;

- Провеждане на генетично консултиране и изследване на засегнати семейства и общности;
- Провеждане на до родова диагностика на бременни жени в риск;
- Ангажиране на медиаторите за издирване на деца без личен лекар и разясняване пред родителите им важността за регистрирането им, както и оказване на съдействие за избор и регистрация при личен лекар;
- Провеждане на беседи и разпространение на информационни материали, организиране на обучения за жени, ангажирани с отглеждането на малки деца;
- Провеждане на профилактични прегледи с мобилни кабинети в квартали с преобладаващо ромско население и отдалечени населени места, както и осъществяване на изследвания чрез мобилни лаборатории;
- Подкрепа за функционирането на амбулатории за първична медицинска помощ в квартали, населени предимно с ромско население, съфинансирани от общините и с мобилна техника;
- Разширяване сътрудничеството на личните лекари със здравните медиатори и студентите по медицина от ромски произход;
- Идентифициране на населени места, в които има нужда от здравни медиатори и избор на подходящи хора;
- Целево подготвяне на младежи от ромски произход за кандидатстване в медицински университети и колежи, включително и чрез тяхното подпомагане чрез отпускане на стипендии
- Провеждане на летни стажове на роми - студенти по медицина, в практики за първична медицинска помощ в ромска общност и извън нея;

- Развиване на родителските умения, знания и нагласи за добра грижа при здравеопазването на деца от 0 до 7 годишна възраст;

Регионална здравна инспекция е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Здравеопазване”.

III. Жилищни условия

Оперативната цел, заложена в Стратегията е **подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги.**

Като специфични цели са очертани:

1. Създаването на интегрирана географска информационна система и въвеждане на орторектифицирани изображения заснети с дрон.
2. Създаване на кадастрална карта и кадастрални регистри на 35 територии, включващи зони с компактно ромско население.
3. Приоритетно разработване от общините на общи и подробни устройствени планове с цел уреждане на статута на териториите и налагане на изискванията за инфраструктура и жилищно и друго застрояване.
4. Реализиране на мерки за благоустрояване (изграждане на детски площадки и спортни зали на открито и закрито) в квартали с преобладаващо ромско население, с цел подобряване на средата за живот на местните общности.
5. Търсене на инструментариум за подобряване на правните и икономически условия за премахване на несъответстващите на Закона за устройството на територията (ЗУТ)/законодателството жилища и квартали.

6. Разработване и осъществяване на дългосрочни програми за интегрирана жилищна среда.

7. Съдействие за осигуряване на социални общински жилища за най-маргинализираните и уязвими общности.

8. Изграждане/реновиране на социалната инфраструктура на здравеопазването, образованието, културата и др. в квартали, с концентрация на бедност, вкл. за предоставяне на интегрирани здравносоциални услуги и услуги за развитие на деца и възрастни в общността.

9. Разширяване на законния достъп до качествена вода, електричество и канализация в обособените квартали с концентрация на бедност.

10. Подкрепа и прилагане на иновативни и ефективни решения за преодоляване на енергийната бедност сред ромски общности в страната, и включване на квартали с преобладаващо ромско население в програми за енергийно обновяване.

Така очертаните цели могат да бъдат постигнати чрез предприемане на някои от следните действия:

- Извършване на оценка на нуждите от подобряване състоянието на ромските квартали по отношение на инженерната инфраструктура;
- Разработване на общински програми за подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население;
- Идентифициране на подходящи терени;
- Уреждане въпросите със собствеността на терените;

- Отреждане на терените – общинска собственост, за жилищно строителство;
- Изработване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население;
- Изработване и актуализиране на подробни устройствени планове на новоотредени терени;
- Проектиране на техническа инфраструктура: водоснабдяване, канализация, улична мрежа, благоустрояване и изграждане на обекти от техническата инфраструктура;
- изграждане на нови социални жилища;
- реновиране на съществуващите социални жилища;
- предприемане на действия по осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими ромски семейства от домовете, които обитават;
- Реконструкция на обекти на образователната инфраструктура, на културната инфраструктура, на социалната инфраструктура.

Отговорен орган: РДНСК - Монтана е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Подобряване на жилищните условия”.

IV. Заетост:

Оперативната цел, която си поставя Стратегията е осигуряване и гарантиране на равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на

пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване.

Стратегията си поставя и следните специфични цели:

1. Равнопоставен достъп до пазара на труда чрез:

А) Насърчаване на работодатели да създават работни места за групи в неравностойно положение на пазара на труда;

Б) Насърчаване на предприемачество и собствен бизнес за групи в неравностойно положение на пазара на труда;

В) Насърчаване на дуалното обучение, стажуването и чиракуването, както и на валидирането на придобитите умения;

Г) Повишаване на квалификацията вкл. преквалификация към търсени професии;

Д) Подкрепа за придобиване и усъвършенстване на дигитални умения и компетенции сред търсещите работа лица, с фокус върху младежите и продължително безработните;

Е) Подобряване на посредническите услуги по заетостта;

Ж) Повишаване на участието на жени от уязвимите общности на пазара на труда, с фокус върху уязвимите възрастови групи 18-29 г. и 55+ г.;

З) Насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите;

И) Активиране на продължително безработни и икономически неактивни лица, чрез насърчаване на трудовото медиаторство.

2. Социална икономика:

А) Популяризиране на социалното предприемачество сред лица от ромската общност чрез провеждане на информационни кампании/прояви/уебинари.

Целите, заложи от Стратегията могат да бъдат изпълнени чрез предприемане на някои от следните действия:

- Организиране на обучителни курсове за безработни лица: а) мотивация за активно търсене на работа; б) професионална ориентация; в) професионална квалификация, в рамките на годишните програми за обучение по Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) и други планове;

- Насърчаване на заетостта чрез програми и мерки по реда на Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ) в рамките на годишните програми за обучение по Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) и други планове;

- Обучения по ключови компетентности, “Инициативност и предприемачество” или „Обществени и граждански компетентности” към съответното професионално обучение;

- Организиране на мотивационни курсове (в рамките на годишните програми за обучение по НПДЗ и други планове);

- Обучение по стартиране и управление на собствен бизнес;

- Провеждане на курсове за обучение на служителите в бюрата по труда за придобиване на специфични умения за работа с представители на ромското население и други етнически малцинства;

- Провеждане на срещи, семинари, дискусии, кръгли маси, кампании;

- Разработване и създаване на платени стажантски програми за млади роми със средно и висше образование в структурите на държавната администрация;

- Назначаване на представители на ромската общност в териториалните структури на МТСП и Агенция по заетостта в населени места в област Монтана с преобладаващо ромско население. Дирекция

Отговорна институция:

Отговорна институция е „Регионална служба по заетостта” – област Монтана.

V. Върховенство на закона и недискриминация

Оперативната цел, заложена по това направление в Стратегията е **гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата”**.

За постигане на така определената стратегическа цел следва да бъдат предприети следните действия:

- Повишаване на институционалната култура и експертния капацитет на публичните институции (в т.ч. национална и местна администрация, съд, прокуратура и органи на МВР) по отношение на политиките за разнообразие, равнопоставеност, достойнство и основни човешки права на ЕС:

- Гарантиране и ефективна защита на правата и достойнството на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи;

- Подобряване на мерките за идентифициране, превенция и защита на жертви на антиромски нагласи, езика на омразата и престъпленията от омраза;

- Подобряване на мерките за ефективно наказателно правораздаване в случаи на език на омразата и престъпления от омраза;

- Подобряване на мерките за социална реинтеграция на лишените от свобода, принадлежащи към етнически малцинства или произхождащи от социална среда, характерна с дълбока бедност, вкл. чрез целенасочено междуинституционално подпомагане;
- Подобряване на услугите по правна защита на лица, принадлежащи към етнически малцинства, както и на лица, живеещи в домакинства с дълбока бедност;
- Подобряване на дейностите за ограничаване отпадането на ромските деца от училище;
- Приобщаване на лица от ромската общност към дейността по опазване на обществения ред, чрез включването им в Местните комисии за обществен ред и сигурност;
- Повишаване на гражданското участие и информираност за гражданските права и задължения на лицата, живеещи в зоните с концентрация на бедност;
- Повишаване на правната култура на ромите във връзка с придобиването, ползването и съхраняването на български лични документи
- Превенция на специфичните форми на трафик на хора в зоните с концентрация на бедност и осигуряване на допълнителни мерки при защита на жертвите на трафик на хора, принадлежащи към етнически малцинства, с цел понижаване на броя на случаите на трафик на хора и повишаване на разкриваемостта и съдебните производства срещу трафиканти;
- Разработване и прилагане на услуги за реинтеграция на деца – жертви на трафик с цел ефективна социализация на тази най-уязвима група, постигане на благосъстояние и цялостно развитие;
- Закрила на децата от насилие, злоупотреба и negliжиране; предотвратяване на институционализацията;

- Стимулиране назначаването на експерти от ромски произход в структурите на държавната администрация в област Монтана.

ОД на МВР – Монтана е отговорна институция за изпълнението на мерките в приоритет „Върховенство на закона и недискриминация”.

VI. Култура и медии

Оперативната цел, заложена в Стратегията е подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване.

Следва да се работи целенасочено за преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността.

Специфичните цели, които залага Стратегията са:

1. Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност.
2. Насърчаване на творческото развитие на представители на общността.
3. Стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на межкултурния диалог.
4. Деетнизирание на феномените на бедност в българските обществени медии.
5. Борба с ксенофобията, расизма, антиромските нагласи и езика на омразата в медийното пространство.

За да бъде осигурено постигане на заложените цели следва да бъдат предприети действия по разработване и реализиране на програми за културна и социална интеграция на областно и общинско ниво като част от областните и общински програми за развитие, както и чрез популяризиране на ромската култура чрез общия културен календар на Министерството на културата, публични и медийни кампании

Читалищата и неправителствените организации, работещи с малцинствата на територията на област Монтана са водещи при изпълнение на целите в Областната стратегия в приоритет „Култура“.

III. Изследване на уредбата на управлението на общинската собственост като интеграционна политика;

III.1 SWOT анализ на връзката с интеграционните политики и стратегическите документи

Чрез анализа SWOT ще бъдат посочени силните и слабите страни на нормативната уредба в контекста на интеграционните политики на община Монтана, както и ще бъдат посочени възможностите, от които общината може да се възползва. Ще бъдат посочени и заплахите пред нормативната уредба предвид реалностите в община Монтана.

Силни страни	Слаби страни

<p>1. Налични стратегически документи</p> <p>2. Развиваща се нормативна уредба</p> <p>3. Създадени дългосрочни партньорства с НПО</p> <p>4. Изградена Национална ромска платформа, обхващаща ромски и проромски организации и активисти от голям брой населени места;</p>	<p>1. Недостатъчно припознаване на ангажименти по изпълнението на политиките от съответните институции</p> <p>2. Недостатъчно обучени кадри</p> <p>3. Висок дял на лицата в риск от бедност</p> <p>4. Ниско ниво на цифрови умения на населението в т.ч. и ромската общност</p>
---	---

Възможности	Заплахи
<p>1. Търсене и прилагане на иновативни подходи за ефективно усвояване на средства от ЕСИФ за целите на реализиране на интеграционните политики;</p> <p>2. Повишаване на квалификацията и уменията на служителите, натоварени с изпълнение на интеграционните политики;</p> <p>3. Намиране на диалог и подобряване на взаимодействието с представители от</p>	<p>1. Задълбочаване на социалноикономическите неравенства</p> <p>2. Негативни демографски процеси в ромските общности</p> <p>3. Недостатъчен ресурс за провеждане на интеграционните политики, включително и кадрови</p>

неправителствения и гражданския сектор.	4. Недостатъчна информираност относно достъпа до услугите в сферата на интеграционните политики
---	---

III.2 LOED анализ

Чрез LOED анализа може да се идентифицира по какъв начин, подсилвайки силните страни могат да бъдат преодолени слабите страни, да се използват възможностите по такъв начин, че да се осигури ефективна защита против заплахите, посочени в SWOT анализа.

Като се вземе предвид, че са налице установени взаимоотношения с НПО сектора и е развита Национална ромска платформа, то това би могло да се използва в посока подготовка и обучение на кадри, които да бъдат ангажирани в процеса по изпълнение на интеграционните политики. НПО сектора може да бъде използван и за извършване на проучване на потребностите на ромската общност така че те да станат известни за общинската администрация и да им бъде даден отговор. Отделно от това, НПО секторът може да бъде привлечен в съвместно провеждане на обучения, информационни кампании и да служи като посредник между ромската общност и институциите.

Въвличайки НПО сектора в интеграционните политики, може да се повиши диалога между държавата и ромските общности по начин, който да способства за повишаване на образованието и намаляване на броя на децата отпаднали от училище, както и за повишаване на здравната култура сред ромската общност, което от своя страна ще доведе до ограничаване на хроничните заболявания в общността,

както и ще доведе до намаляване на детската смъртност. Провеждането на съвместни кампании сред ромската общност ще благоприятства както и за повишаването на здравната култура сред ромите, но и ще ограничи и нежеланите бременности сред младите момичета.

Съвместната работа с НПО сектора би бил ползотворен във всеки един от приоритетните области на интеграционните политики на община Монтана, като в тази връзка водещата роля остава у община Монтана.

III. 3 Препоръки и предложения за изменение на действащата нормативна уредба в контекста на изводите от LOED анализа

Предвид изводите от направения LOED анализ сме идентифицирали базисна препоръка за приемане на общински планове за действие за изпълнение на интеграционните политики, приложима за всички шест приоритетни области, както следва:

- образование,
- здравеопазване,
- заетост,
- жилищни условия,
- върховенство на закона и недискриминация,
- култура и медии,

Включването на шестте приоритетни области във фундаментални документи като общински планове за действие ще доведе до реални възможности за изпълнение на конкретни политики и за тяхното мониторингово проследяване. По този начин усилията на институциите могат да бъдат систематично насочени към

всяка отделна област, така че да бъдат адресирани конкретните дейности, а също така и конкретните заинтересовани лица.

Плановете за действие определят и планират задачите и усилията на местната власт, неправителствения сектор и общността спрямо проблемите на гражданите в уязвимо положение в общината. В плановете за действие следва да залегнат изискванията на нормативната уредба, както и да бъдат очертани конкретни действия, чрез които следва да бъдат преодолените предизвикателствата на интеграционните политики.

Считаме, че при три от шестте области е належащо и критично да бъдат предприети действия в посока на превенция на дискриминацията, сегрегацията и социалното отхвърляне на хора, принадлежащи към уязвими групи, като намираме, че областите образование, заетост и здравеопазване следва да бъдат приоритетизирани в местните политики на община Монтана, като отправяме и следните конкретни препоръки:

- **В сферата на образованието:** следва да бъдат предприети действия за превенция на ранното отпадане от училище, превръщаето на училището в интересно и желано място. Следва да бъдат потърсени възможности за финансиране на ремонтни дейности на материалната база, така че да бъде създадена приветлива обстановка.

Образованието е този ресор, който осигурява най- добри и най- много по вид възможности за преодоляване на бедността, за намаляване на социалните неравенства и рискове от социално изключване.

Добра практика в областта на образованието в ранните негови етапи (първа възрастова група и предучилищно образование) е привличането в детските учебни заведения на местни жени от ромски произход или такива, познати в общността, които да създават „мост“ между родители и институция, както и да осигуряват спокойно усещане за родители и деца.

Така например в Белгия бивши учители, настоящи студенти, ученици и други доброволци извършват регулярни посещения в домовете на емигранти, за да им помогнат при усвояване на учебния материал и езика, както и да способстват за преодоляване на проблемите със социализацията в чуждото общество.

Считаме, че подобен подход би могъл да бъде приложен и на територията на община Монтана.

Друг начин за социализация и преодоляване на дискриминацията по отношение на ромските деца е спортът, както и извънкласните занимания с приложнобазирани изкуства, труд и техника. Тези дейности следва да бъдат засилени и използвани като способ за превенция на ранното отпадане на деца от образователната система. Отделно от това колективните спортове могат значително да улеснят интеграцията на ромските деца в училище.

Посочваме и следните конкретни мерки, чрез които може да се постигне превенция на ранното отпадане от образователната система на деца от бедни семейства, уязвими групи и от ромската общност:

1. Осигуряване на безплатен транспорт за всички деца от дома им до детската градина и училище
2. Осигуряване на безплатна храна за децата в училище
3. Контрол на посещаемостта на децата в училище и в детските градини чрез електронни дневници;
4. Повишаване на квалификацията на учителите за работа с деца от бедни семейства и в мултикултурна среда;
5. Въвличане на ромските родители в образованието на децата чрез организиране на съвместни дейности на територията на отделни населени места или в рамките на учебните заведения;
6. Въвеждане на позитивен подход с цел превенция на ранното отпадане от училище, като санкциите бъдат поставени като краен вариант за родителите.

Като пример може да бъде посочена община Каварна, която е въвела позитивна стимулация за родителите на деца, обхванати от задължително предучилищно и училищно образование. Така например родителите на деца, посещаващи редовно учебното заведение се ползват с предимство при включване в програми за заетост на МТСП, в програмите за енергийно подпомагане и др.

Училищните/образователни медиатори следва да заемат централно място при осъществяване на превенцията за ранно отпадане на децата от училище, като да бъдат ангажирани основно в посредничеството между учители и родители. Сред основните цели на този вид медиатори следва да бъде поставено засилването на мотивацията на родителите да стимулират посещението на децата си в училище и постигането на успехи, както и в добиването на

увереност, че именно чрез образованието могат да бъдат постигнати по-добри условия за живот.

- **В сферата на здравеопазването следва да бъде посочено, че преодоляването на проблемите в тази област са тясно свързани с преодоляване на проблемите, свързани с жилищните условия, при които живеят ромските групи.**

Голяма част от здравните проблеми на ромите са свързани с лошите жилищни условия, при които те живеят. Именно поради тази причина е необходимо включването на ромските квартали в Подробните устройствени планове (ПУП); изготвянето на архитектурни и технически планове за тяхното благоустройство; изграждане, ремонт и поддръжка на техническата инфраструктура (особено – осигуряване на достъп до чиста питейна вода и канализация за всяко семейство); ремонт и благоустройства на голяма част от жилищата; разрушаване на тези, които са опасни за здравето на обитателите им; изграждане на социални жилища.

Сред основните проблеми, с които се сблъскват ромските общества е затрудненият и дори липсващ достъп до медицински услуги поради загуба на здравно-осигурителните им права. В тази връзка е необходимо да се помисли за нормативна промяна, която да осигури достъп поне до базисни медицински услуги, които да могат да бъдат достъпни и за лица без здравно осигуряване. В тази връзка следва да бъде улеснен и достъпът на тези лица до освидетелстване от ТЕЛК.

- **В областта на заетостта**, следва да бъдат предприети действия за включване на ромите в структурите на местната власт. Включването на ромите в администрацията повишава убеждението, че чрез образование ромите могат да постигнат успехи, да си намерят работа, като присъствието на ромите в администрацията засилва и усещането за сигурност и че има кой да се отзове на исканията на други членове на общността.

Мерките, които следва да се предприемат за намаляване на продължителната безработица следва да се концентрират в образователни програми и програми за повишаване на квалификацията на лица без или с ниско образование и квалификация.

Друг подходящ способ за преодоляване на трудностите, свързани с безработицата е назначаването на роми в звена, предоставящи социални услуги, както и ангажиране на частния сектор чрез различни данъчни облекчения в случай на наемане на роми и лица от уязвими групи.

След приемане на България в ЕС и понастоящем редица роми търсят възможност за осигуряване на доходи извън пределите на страната. Това поражда необходимостта от разкриване на информационни центрове или обосноваване на отделни звена, в които да бъде предоставяна информация относно начините за намиране на работа в чужбина, включително чрез осъществяване на посредничество на местната власт при намиране на работа извън страната.

IV. Заключение:

Концентрацията на роми в обособени квартали и села се наблюдава от години, като това води до социалната им изолация от останалата част от обществото, както и до влошаване на жилищните условия, хигиената и здравето на общността. Живеенето в капсуловани общества води до затруднен достъп до редица услуги, включително до качествено образование, здравеопазване, което от своя страна води до засилване на съществуващите затруднения пред ромската общност в намирането на работа и интеграция в обществото, което от своя страна води до бедност.

Въпреки наличието на желание у голяма част от ромите за придобиване на трудова квалификация, която да им помогне да намерят работа, хората са изправени пред сериозни материални затруднения, свързани със заплащане на курсовете за професионално обучение.

За редица роми е налице сериозна трудност при намиране на работа и използване на социални услуги поради липса на грамотност и невъзможност да попълнят нужните документи.

Това изисква осигуряването на системна и целенасочена подкрепа чрез интегрирани услуги.

Следва да се отчете значителния прогрес на процеса по десегрегация на ромите, който община Монтана провежда от 2001 г насам. Общината е организираща транспорт за ромски деца, посещаващи приемни детски градини и училища. В това направление се наблюдава сериозно участие на ръководствата на приемните училища, чийто педагози полагат необходимите усилия да задържат децата в училище и да предотвратят тяхното отпадане от системата.

Постигането на равенство, интегриране и приобщаване на ромите изисква сътрудничество на всички пряко ангажирани институции на регионално и местно ниво в партньорство с гражданското общество, неправителствения сектор и пълноценно участие на самите роми в този процес. Ето защо е от ключово значение всички заинтересовани участници да си подадат ръка и активно и съвместно да предприемат конкретни действия за успешно преодоляване на съществуващите проблеми.